

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การอยู่ปริวาสกรรมจัดเป็นสังฆกรรมทางพระพุทธศาสนาเพราะเป็นกระบวนการและขั้นตอนในการปฏิบัติของภิกษุที่ต้องสังฆาติเสส ๑๓ ข้อ แม้ข้อใดข้อหนึ่งไม่ว่าจะปกปิดไว้หรือไม่ก็ตามจะต้องปฏิบัติตามหลักการที่วางไว้อย่างเคร่งครัด ซึ่งเป็นกฎกติกาเฉพาะของทั้งนี้เพราะอาบัติสังฆาติเสสแม้จะเป็นครุอาบัติ หรืออาบัติหนักก็ตาม แต่ก็จัดเป็นจำพวกสเทจิจา คืออาบัติที่พอแก้ไขได้

สำหรับความเป็นมาของการอยู่ปริวาสกรรมนั้นมีการเกิดขึ้นหลังจากพระพุทธเจ้าได้ทรงให้บัญญัติสิกขาบทสังฆาติเสสแก่ภิกษุแล้ว^{*} ได้กล่าวไว้พระวินัยปิฎกตอนหนึ่งว่า ท่านพระอุทายีนั่งอยู่ปริวาสแล้ว เป็นผู้ควรแก่मानต์ต้องอาบัติ ๑ ตัวชื่อสัตตุเจตนิการสุกกวิสัฏฐิ ในระหว่างปิดไว้ ๕ วัน บอกแก่ภิกษุทั้งหลายว่า “ท่านทั้งหลาย กระผมต้องอาบัติ ๑ ตัวชื่อสัตตุเจตนิการสุกกวิสัฏฐิ ปิดไว้ ๑ ปีเศษ ฯลฯ กระผมนั้นอยู่ปริวาสแล้วเป็นผู้ควรแก่मानต์ ต้องอาบัติ ๑ ตัวชื่อสัตตุเจตนิการสุกกวิสัฏฐิในระหว่าง ปิดไว้ ๕ วัน กระผมจะปฏิบัติอย่างไร” ภิกษุทั้งหลายจึงนำเรื่องนี้ไปกราบทูลพระผู้มีพระภาคให้ทรงทราบ

“พระผู้มีพระภาครับสั่งว่า “ภิกษุทั้งหลาย ถ้าเช่นนั้น สงฆ์จงชักภิกษุอุทายีเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติ ๑ ตัวชื่อสัตตุเจตนิการสุกกวิสัฏฐิ ในระหว่าง ปิดไว้ ๕ วัน แล้วให้สโมธานปริวาส เพื่ออาบัติตัวก่อน” ภิกษุทั้งหลาย สงฆ์พึงชักภิกษุอุทายีนั่งเข้าหาอาบัติเดิม อย่างนี้ คือ ฯลฯ ภิกษุทั้งหลาย สงฆ์พึงให้สโมธานปริวาส เพื่ออาบัติตัวก่อน อย่างนี้คือ ฯลฯ สงฆ์ให้... ซึ่งได้บัญญัติสิกขาบทขึ้นเพราะมีพระภิกษุ ได้กระทำผิดต่อทางมรรคสมณิพพาน พระพุทธเจ้าจึงได้บัญญัติสิกขาน้อยใหญ่ขึ้นตามเหตุการณ์ที่สมควรภายหลังจากที่มีภิกษุประพฤติเสียหายเกิดขึ้นในหมู่สงฆ์ พระพุทธเจ้าจึงทรงบัญญัติสิกขาบทเล็กน้อยต่าง ๆ ที่เป็นประเภทครุอาบัติ (อาบัติเบา) อาทิเช่น นิส

^{*} พระมหาไพฑูล อุดวิโส (วงศ์อำมาตย์), “การศึกษาเชิงวิเคราะห์การประพฤติกฎฐานวิธีในพระพุทธศาสนาเถรวาท”, วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕), หน้า ๑.

สักขียปจฉาคติย์ ปาจิตติย์ ปาฏิเทศนียะไว้ ยังไม่ทรงบัญญัติสิกขาบทประเภทครุภาพัตติ (อาบัติหนัก) อันได้แก่ปาราชิกและสังฆาทิเสส ในระหว่างนี้ทรงแสดงโอวาทปาติโมกข์^๒

พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า ประทับอยู่ ณ พระเชตวันอารามของอนาถบิณฑิกคหบดี เขตพระนครสาวัตถี ครั้งนั้น ภิกษุทั้งหลายผู้อยู่ปรินิพพาน ยินดีการกราบไหว้ การลูกรับ อัญชลีกรรม สามิจิกรรม การนำอาสนะมาให้ การนำที่นอนมาให้ การนำน้ำล้างเท้ามาให้ การตั้งตั่งรองเท้า การตั้งกระเบื้องเช็ดเท้า การรับบาตรจีวร การอุทเทสน้ำของปกัตตตะภิกษุทั้งหลาย บรรดาภิกษุที่เป็นผู้มีก่น้อย...ต่างก็เพ่งโทษ ตีเตียนโทษกันว่า ไฉนภิกษุทั้งหลายผู้อยู่ปรินิพพาน จึงได้ยินดีการกราบไหว้ การลูกรับ อัญชลีกรรม สามิจิกรรม การนำอาสนะมาให้ การนำที่นอนมาให้ การนำน้ำล้างเท้ามาให้ การตั้งตั่งรองเท้า การตั้งกระเบื้องเช็ดเท้า การรับบาตรจีวร การอุทเทสน้ำของปกัตตตะภิกษุทั้งหลายเล่า แล้วกราบทูลเรื่องนี้แด่พระผู้มีพระภาคฯ

พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าทรงติเตียนว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย การกระทำของพวกภิกษุผู้อยู่ปรินิพพานนั้นไม่เป็นไปเพื่อความเลื่อมใสของชุมชนที่ยังไม่เลื่อมใส...ครั้นแล้วทรงธรรมมิกถารับสั่งกะภิกษุทั้งหลายว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย อันภิกษุผู้อยู่ปรินิพพาน ไม่พึงยินดีการกราบไหว้ การลูกรับ อัญชลีกรรม สามิจิกรรม การนำอาสนะมาให้ การนำที่นอนมาให้ การนำที่นอนมาให้ การล้างเท้า การตั้งตั่งรองเท้า การตั้งกระเบื้องเช็ดเท้า การรับบาตรจีวร การอุทเทสน้ำของปกัตตตะภิกษุทั้งหลาย รูปใดยินดีต้องอาบัติทุกกฏ

ภิกษุทั้งหลาย เราอนุญาตการกราบไหว้ การลูกรับ อัญชลีกรรม สามิจิกรรม การนำอาสนะมาให้ การล้างเท้า การตั้งกระเบื้องเช็ดเท้า การรับบาตร จีวร การอุทเทสน้ำของปกัตตตะภิกษุทั้งหลายผู้อยู่ปรินิพพานด้วยกัน ตามลำดับผู้แก่พรรษา

ภิกษุทั้งหลายเราอนุญาตกิจ ๕ อย่าง คือ อุโบสถ ปวารณา ผ่าอาบน้ำฝน การสละภักตร์ และการรับภักตร์ แก่ภิกษุทั้งหลายผู้อยู่ปรินิพพานด้วยกันตามลำดับผู้แก่พรรษา

ภิกษุทั้งหลาย เพราะเหตุนี้แล เราจัดบัญญัติวัตรแก่ภิกษุทั้งหลายผู้อยู่ปรินิพพาน ต้องประพฤติทุกรูป”^๓

ปริวาสกรรม เป็นชื่อของสังฆกรรมประเภทหนึ่งที่สงฆ์จะพึงกระทำ ซึ่งในปัจจุบันนี้เป็นที่รู้จักกันแพร่หลายในการอยู่ปรินิพพานและเมื่อมีการจัดงานปริวาสกันแพร่หลายจึงมีสำนวนเพิ่มเข้ามาอีกคำหนึ่งว่า “การอยู่กรรม” จากนั้นก็นิยมเรียกรวมๆ กันว่า “ปริวาสกรรม” แต่คำว่า

^๒ วิ.ม.ห. (ไทย) ๖/๑๒๗/๒๒๘.

^๓ วิ.ม.ห. (ไทย) ๖/๓๕/๑๕๓ - ๑๕๘.

“ปริวาส” “ปริวาสกรรม” นี้ก็ยังเป็นคำที่ไม่แจ้งชัดพอทั้งนี้ เพราะคำเหล่านั้นยังเป็นคำบาลีอยู่มากไม่ได้แปลแต่อย่างใด

นอกจากนี้ความสลับซับซ้อนของสังฆกรรมประเภทนี้ก็มีอยู่หลายขั้นตอนพอสมควร อาจแบ่งได้เป็น ๔ ขั้นตอนใหญ่ ๆ ดังนี้ ๑. อยู่ประพฤตปริวาส ๒. ประพฤติมานัตอย่างน้อย ๖ ราตรี ๓. ประพฤติมุลายปฏิกัสสนา (ถ้าต้องอันตรายบัตินระหว่าง) ๔. พระสงฆ์ ๒๐ รูปให้อัฏฐาน^๔ ในระหว่างที่ถูกลงโทษเหล่านี้ ภิกษุถูกตัดสิทธิมากมาย ทั้งยังต้องคอยบอกความผิดของตนแก่ภิกษุผู้ผ่านไปมา และบอกในที่ประชุมสงฆ์ เมื่อทำอุโบสถสังฆกรรมด้วย เฉพาะนั้น พระภิกษุพึงบริหารตนด้วยการสมาทาน และปฏิบัติศีลสิกขาบทเพื่อการศึกษาให้ดีและเอื้อเพื่อต่อพระวินัยนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พระสังฆาธิการ ผู้บริหารหมู่และบริหารวัด จะได้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่พุทธบริษัทโดยทั่วไป เพื่อช่วยกันสืบทอดบวรพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองและมั่นคงยิ่ง ๆ ขึ้นไป

ในปัจจุบันนี้ ได้มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะปัญหาการจัดปริวาสกรรม ที่ปรากฏในปัจจุบันค่อนข้างไม่สอดคล้องกับพระวินัยบัญญัติมากนัก เพราะการอยู่ปริวาสกรรมเป็นเรื่องของพระภิกษุผู้ต้องอาบัติสังฆเทสเท่านั้น และการอยู่ปริวาสกรรมนี้ก็เพียงฐานวิธีเพื่อให้พระภิกษุผู้ต้องอาบัติออกจากอาบัติได้ เป็นปกติตะกัษุคือเป็นพระภิกษุผู้มีศีลโดยปกติตามพระวินัยหาใช่ว่า ผู้อยู่ปริวาสกรรมแล้วจะเป็นผู้บริสุทธิ์ไปกว่าปกติตะกัษุหาไม่ได้ ผู้ปฏิบัติธรรมหรือผู้ทรงศีลทรงธรรมตามพระธรรมวินัยโดยปกติ เป็นการขจัดมลทินมัวหมองคือความหลงผิดเป็นมลพิษพดปรามาส จึงไม่ใช่เป็นการถือศีลวัตรและการอยู่ปริวาสด้วยความมกมาย

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการอยู่ปริวาสกรรมของวัดสระพังทอง ตำบลหนองอ่างซัน อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม ว่าการจัดปริวาสกรรมเป็นการอนุรักษประเพณีศีลสิบสอง พร้อมทั้งจะศึกษาวิธีบริหารและการจัดการ ว่ามีอุปสรรคอย่างไร แล้วนำผลการวิจัยมาปรับปรุงเพื่อพัฒนาการบริหาร ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่พระพุทธศาสนา

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาการอยู่ปริวาสกรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท

๒. เพื่อศึกษาการอยู่ปริวาสกรรมของวัดสระพังทอง ตำบลหนองอ่างซัน

อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม

^๔ พระมหาสม สิริปัญโญ (สอนสิงห์), ปริวาสทำไมทำไมปริวาส, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ ตาลกุด, ๒๕๓๕), หน้า ๑- ๒.

๓. เพื่อศึกษาการอยู่ปรีวาธรรมกับการอนุรักษ์ประเพณี สัตลิบสองคองสิบสี่ ของวัดสระพังทอง ตำบลหนองย่างขึ้น อำเภอรณนครจังหวัดนครพนม

๑.๓ ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การศึกษาการอยู่ปรีวาธรรมของวัดสระพังทอง ตำบลหนองย่างขึ้น อำเภอรณนคร จังหวัดนครพนม ผู้วิจัยได้วางขอบเขตดังนี้

๑.๓.๑ ขอบเขตด้านเอกสาร

งานวิจัยนี้ผู้วิจัยศึกษาเนื้อหา ๒ ด้านดังนี้

๑) เอกสารชั้นปฐมภูมิ คือ พระไตรปิฎกฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๐๐ พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๓๕

๒) เอกสารทุติยภูมิ คือ วรรณคดี ฎีกา อนุฎีกา รวมทั้งตำราวิชาการสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑.๓.๒ ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยนี้ผู้วิจัยศึกษาเนื้อหา ๓ ด้านดังนี้

๑) ศึกษาการอยู่ปรีวาธรรมในพระพุทธศาสนา

๒) เพื่อศึกษาการอยู่ปรีวาธรรมของวัดสระพังทอง ตำบลหนองย่างขึ้น

อำเภอรณนคร จังหวัดนครพนม

๓) เพื่อศึกษาการอยู่ปรีวาธรรมกับการอนุรักษ์ประเพณี สัตลิบสองคองสิบสี่ ของวัดสระพังทอง ตำบลหนองย่างขึ้น อำเภอรณนครจังหวัดนครพนม

๑.๓.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ศึกษา คือ วัดสระพังทอง ตำบลหนองย่างขึ้น อำเภอรณนคร จังหวัดนครพนม ที่มีการปฏิบัติการอยู่ปรีวาธรรมทุกปี

๑.๓.๔ ขอบเขตด้านกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง มีทั้งหมด ๖ กลุ่มได้แก่ ๑) เจ้าอาวาส ๒) พระสงฆ์สามเณร และสวดอัมพยาน ๓) พระภิกษุ ๔) พระภิกษุ ๕) อุบาสก ๖) อุบาสิกา

๑.๔ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

ปริวาสกรรม หมายถึง การอยู่ชดใช้ เรียกสามัญว่า การอยู่กรรม

หมายถึง พระที่เข้าร่วมอยู่ปริวาสกรรมวัดสระพังทอง ตำบลหนองย่างชั้น อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม ซึ่งประกอบไปด้วย ๔ กลุ่มคือ

- ๑) พระสงฆ์สาวคนาคตต์ หมายถึง การอยู่ประพฤติวัตรจนครบ ๖ ราตรี
- ๒) พระสงฆ์สาวค้อพทาน หมายถึง การเรียกเข้าหาหมุ่คณะ และ ทำอัพทานกรรมให้
- ๓) พระปกตัตตะภิกษุ หมายถึง อาจารย์ผู้คอยดูแลความประพฤติกรรมของพระลูกกรรม
- ๔) พระอุปกตัตตะภิกษุ หมายถึง พระลูกกรรมผู้ที่อยู่กรรมหรือผู้ต้องอาบัติ

๑.๕ ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยต่างๆ พบว่า ปัจจุบันยังไม่มีเอกสารงานวิจัยที่กล่าวถึงเรื่องนี้โดยตรง มีเพียงเอกสารงานวิจัย และวิทยานิพนธ์ที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับเรื่องนี้อย่างต่อเนื่อง

พระไตรปิฎก ฉบับมหาจุฬาฯ (ภาษาไทย) เล่มที่ ๑ ได้กล่าวถึง อาบัติสังฆาทิเสส ๑๓ สิกขาบท ที่พระภิกษุล่วงละเมิด ต้องอาบัติข้อใดข้อหนึ่ง รู้อยู่แล้วปกปิดไว้เท่ากับจำนวนวัน ให้ภิกษุนั้นอยู่ปริวาสเท่ากับจำนวนที่ปกปิด แล้วต้องประพฤติวัตรเพื่อขอมานัต แล้วประชุมสงฆ์ที่จะเรียกเข้าหมุ่สงฆ์ ในการสวดอัพทานต้องพระสงฆ์ ๒๐ รูปขึ้นไปถึงจะเรียกเข้าหมุ่ได้จะขาดแม้รูป ๑ ไม่ได้ นี่เป็นการทำที่สมควรในกรรมนั้นข้าพเจ้าขอถามท่านทั้งหลายในธรรมคือสังฆาทิเสส ๑๓ สิกขาบทนั้นว่า “ท่านทั้งหลายบริสุทธฺิแล้วหรือ” ข้าพเจ้าขอถามเป็นครั้งที่ ๒ ว่า “ท่านทั้งหลายบริสุทธฺิแล้วหรือ” ข้าพเจ้าขอถามเป็นครั้งที่ ๓ ว่า “ท่านทั้งหลายบริสุทธฺิแล้วหรือ” ท่านทั้งหลายบริสุทธฺิแล้วในธรรมคือสังฆาทิเสส ๑๓ สิกขาบทนี้ เพราะฉะนั้นจึงนั่ง ข้าพเจ้าขอถือความนั่งนั้นเป็นมคธอย่างนี้^๕

อุทัย บุญเย็น ได้อธิบายไว้ว่า ปริวาส เรียกกันทั่วไปว่า “อยู่กรรม” เป็นวิธีออกจากอาบัติสังฆาทิเสสโดยการลงโทษตนเองด้วยการปฏิบัติต่างๆ เช่น งดใช้สิทธิของภิกษุบางอย่าง ลดฐานะของตนและประธานตัวเอง เป็นต้น การลงโทษตนเองนี้ จำนวนวันให้เท่ากับวันที่ปิตอาบัติ

^๕ วิ.มหา. (ไทย) ๑/๔๓๑/๔๔๒.

สังฆาติเสสไว้ ภิกษุผู้อยู่ปรินิพพานเรียกว่า ปาวิสาสิกภิกษุ ปรินิพพานมี ๓ อย่าง คือ ๑. ปฏิจันนปรินิพพาน ๒. สโมธานปรินิพพาน ๓. สุทธานตปรินิพพาน^๖

พระไตรปิฎก ฉบับมหาจุฬาราม (ภาษาไทย) เล่มที่ ๕ ได้กล่าวถึง เรื่องสงฆ์ภิกษุผู้อยู่ปรินิพพานเป็นที่ ๔ ทำสังฆกรรมไม่ได้ และสงฆ์ภิกษุผู้อยู่ปรินิพพานนั้นเป็นที่ ๒๐ อภิกขณไม่ได้ ภิกษุทั้งหลาย ถ้าสงฆ์ภิกษุผู้อยู่ปรินิพพานเป็นที่ ๔ พึงให้ปรินิพาส ชักเข้าหาอาบัติเดิม ให้มนต์สงฆ์ภิกษุผู้อยู่ปรินิพพานนั้นเป็นที่ ๒๐ อภิกขณ ไม่จัดเป็นกรรมและไม่ควรทำ ภิกษุทั้งหลาย ถ้าสงฆ์ภิกษุผู้ควรชักเข้าหาอาบัติเดิมเป็นที่ ๔ พึงให้ปรินิพาส ชักเข้าหาอาบัติเดิม ให้มนต์สงฆ์ภิกษุผู้ควรชักเข้าหาอาบัติเดิมนั้นเป็นที่ ๒๐ อภิกขณ ไม่จัดเป็นกรรมและไม่ควรทำภิกษุทั้งหลาย ถ้าสงฆ์ภิกษุผู้ควรมานัตเป็นที่ ๔ พึงให้ปรินิพาส ชักเข้าหาอาบัติเดิม ให้มนต์สงฆ์ภิกษุผู้ควรมานัตนั้นเป็นที่ ๒๐ อภิกขณ ไม่จัดเป็นกรรมและไม่ควรทำ^๗

พระไตรปิฎกแก่นธรรม ฉบับมหาจุฬาราม (ภาษาไทย) ได้กล่าวถึง ธรรมคือเมื่อภิกษุผู้ควรแก่การชักเข้าหาอาบัติเดิม ยินดีการกราบไหว้และการต้อนรับของปกติตตะภิกษุ จึงทรงบัญญัติว่า ภิกษุผู้ควรชักเข้าหาอาบัติเดิมไม่พึงยินดีการกราบไหว้และการต้อนรับของปกติตตะภิกษุ พระผู้มีพระภาคทรงอนุญาตให้ภิกษุผู้ควรชักเข้าหาอาบัติเดิมด้วยกันกราบไหว้หรือต้อนรับกันได้ ตามลำดับพรรษา ทรงอนุญาตกิจ ๕ อย่าง ได้แก่ อุโบสถ ปวารณา ผ้าอาบน้ำฝน การสละภักดิ์ และภักดิ์เพื่อภิกษุผู้ควรชักเข้าหาอาบัติเดิมตามลำดับพรรษา ทรงบัญญัติวัตรให้ภิกษุผู้ควรชักเข้าหาอาบัติเดิมประพฤติปฏิบัติ^๘

พระครูสมุห์โพธิ์ จันทลีลา ได้กล่าวไว้ในหนังสือธรรมภาคปฏิบัติ การอยู่ปรินิพพานก่อนอื่นจะต้องตรวจสอบให้แน่ชัดเสียก่อนว่าตนเองต้องอาบัติจริงหรือไม่ นั่นก็ต้องศึกษาให้เข้าใจเสียก่อนว่าอาบัติสังฆาติเสสนั้นมีกี่ข้อ แต่ละข้อนั้นท่านห้ามไว้อย่างไร มีองค์แห่งการต้องอาบัติอย่างไร ซึ่งถ้าเราไม่ศึกษาให้เข้าใจแล้ว ก็ไม่สามารถที่จะตรวจสอบหรือวินิจฉัยให้แก่ตัวเองได้ ดังมีภิกษุหลายรูปที่ไม่ได้ศึกษาเรื่องอาบัติให้เข้าใจ พอมีเรื่องที่เกี่ยวข้องไปถึงข้อความอาบัติสังฆาติเสส ก็คิดว่าเองนั้นต้องอาบัติสังฆาติเสสเข้าแล้ว ก็เกิดความเดือดร้อนใจ แสวงหาที่อยู่ปรินิพพานหลายๆ แห่ง จนได้รับความลำบาก แต่พอพระวินัยธรท่านได้สอบสวนดูแล้ว การกระทำนั้นๆ ไม่ได้ทำให้

^๖ อุทัย บุญเย็น, พระไตรปิฎกฉบับผู้เริ่มศึกษาพระวินัยปิฎก, เล่ม ๔, (กรุงเทพมหานคร: โพธิ์เนตร, ๒๕๔๕), หน้า ๑๕.

^๗ วิ.มหา. (ไทย) ๑/๒๓๘/๒๘๐-๒๘๑.

^๘ พระไตรปิฎกแก่นธรรม, ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พิมพ์ครั้งแรก, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า ๕๑๕.

ต้องอาบัติแต่ประการใด นี่ก็เป็นตัวอย่างโทษของการไม่ได้ศึกษาพระวินัยให้เข้าใจแล้วกระทำการลงไปโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์^๙

หลวงปู่จันทา ถาวโร ได้กล่าวไว้ในหนังสือพระวินัย ๒๒๗ เทศน์ภาคปฏิบัติปริวาสกรรมว่า สังฆาติเสส ๑๓ เป็นกฎหมายอันหนักรอลงมาจากปาราชิก เมื่อต้องสังฆาติเสสแล้ว ปกปิดไว้ต้องอยู่ปริวาสกรรม ตามจำนวนวันที่ปกปิดไว้แล้วอยู่มานัดอีก ๖ ราตรี จากนั้นสงฆ์ ๒๐ รูป จึงนำสวดอัพภานคล้ายกับวันบวชนั้นแหละ จึงจะพ้นโทษไปได้ ผู้อยู่ปริวาสกรรม จงทำความเพียรไปนะ เติบงกรรม ยืนภาวนาอดนอนผ่อนอาหาร ไปทำกิจวัตรใดๆ ก็อย่าถือตัว จงเคารพนอบน้อมอย่าให้หาจาไปกระทบกระแทกแตกดันพระเถระนะ บาปจะไม่ตกไปขยันทันเพียรปิดกวาด เช็ดถูศาลาให้มันเรียบร้อย ทำความดีล้างบาปมันจึงจะตกไป เราทำคุณงามความดี ผลก็ได้อยู่ดอก เป็นบุญนั้นแหละบุญก็เกิดขึ้น มากขึ้นๆ ผลสุดท้ายก็ชนะเอง นั้นแหละเมื่อครบอาจารย์ยกโทษให้ แล้วเราก็นิสนาย^{๑๐}

โชติ ศรีสวรรณ ได้กล่าวถึงไว้ในหนังสือประเพณีสิบสองเดือนบุญเข้ากรรมจะเริ่มช่วงเดือนอ้าย ที่จริงบุญเข้ากรรมเป็นเรื่องของพระที่ต้องอาบัติสังฆาติเสส ซึ่งเป็นอาบัติหนักขนาดกลาง หากภิกษุรูปใดต้องอาบัตินี้แล้ว หากจะทำตนให้บริสุทธิ์ต้องปฏิบัติ “วุฒฐานวิธี” คือระเบียบเป็นเครื่องออกจากอาบัติ ให้ภิกษุต้องเข้าไปอยู่ในที่จำกัดตั้งตนอยู่ในสมาธิชำระจิตใจให้บริสุทธิ์เพื่อให้ตนพ้นมลทิน และยึดถือเป็นการทำบุญทดแทนบุญคุณมารดาที่ต้อง “อยู่ไฟ” หรือที่เรียกว่า “อยู่กรรม” “พระสงฆ์จะอยู่ปริวาสกรรมเก้าราตรี สามราตรีแรกเรียกว่า “อยู่ปริวาส” หก ราตรีต่อมาเรียกว่า “อยู่มานัด” เมื่อครบเก้าราตรีเรียกว่า “อัพภาน” คือออกจากกรรม โดยที่พระสงฆ์ ๒๐ รูปเป็นผู้สวดอัพภาน ซึ่งเป็นการสวดระงับอาบัติ พระภิกษุที่ออกจากการอยู่ปริวาสกรรมแล้วถือว่าเป็นผู้หมดมลทิน เป็นพระภิกษุผู้มีศีลบริสุทธิ์นำเคารพกราบไหว้^{๑๑}

พระสุชี ชาติธรรมโม (ศรีมัตย์) ได้สรุปได้ว่าวิจัยเมื่อภิกษุสงสัยว่าต้องอาบัติสังฆาติเสส ภิกษุต้องศึกษาว่าอยู่กรรมจึงจะพ้นจากอาบัติ ส่วนมากนิยมทำกันในเดือนอ้าย จึงมีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า บุญเดือนอ้าย ญาติโยมผู้หวังบุญกุศลร่วมบริจาคทาน รักษาศีล พังฆกรรมเกี่ยวกับการเข้ากรรมของพระภิกษุ เรียกว่าบุญเข้ากรรม เวลาประกอบกิจกรรมขึ้นอยู่สถานที่ที่จัดขึ้นตาม

^๙ พระครูสมุห์โพธิ์ จันทสโร, หนังสือธรรมภาคปฏิบัติ ปริวาสกรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ บริษัท สหธรรมิก, ๒๕๕๑), หน้า ๑๑๘.

^{๑๐} หลวงปู่จันทา ถาวโร, พระวินัย ๒๒๗ เทศน์ภาคปฏิบัติ, พิมพ์ครั้งที่ ๑ (กรุงเทพมหานคร: ศิลปะสาขายบรรพจน์ และการพิมพ์จำกัด ๒๕๕๕), หน้า ๓๐ - ๔๕.

^{๑๑} โชติ ศรีสวรรณ, หนังสือประเพณีสิบสองเดือน, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: สถาพรบุ๊คส์, ๒๕๕๒), หน้า ๑๒ - ๑๓.

โอกาสที่สะดวกและเหมาะสม ภิกษุผู้เข้ากรรม ต้องจัดแจงสถานที่ในบริเวณเขตที่กำหนดให้ เพื่อเป็นที่จำวัด ถึงเวลาและภิกษุจะเข้ากรรมนั้นห่มผ้าเจดียงบ่าไปหาสงฆ์กราบพระเถระ แล้วกล่าวคำขอปริวาสกะสงฆ์ อยู่ปริวาสครบกำหนดแล้วขอมานัต อยู่ครบมานัต ๖ ราตรี แล้วขออัพทาน เมื่อสงฆ์ให้อัพทานแล้วถือว่าออกกรรมเป็นผู้บริสุทธิ์

สำหรับคฤหัสถ์ ในขณะที่พระภิกษุเข้ากรรมนั้นคอยรับใช้ท่านและถวายจตุปัจจัยไทยธรรม จนกว่าท่านจะออกจากกรรม เมื่อท่านออกจากกรรมแล้ว ก็จัดให้มีการฟังเทศตลอดวัน การทำบุญแก่พระผู้ออกกรรมนี้ถือกันว่าได้บุญกุศลมาก นอกจากนี้ยังมีอุบาสก อุบาสิกา บวชชี พราหมณ์ร่วมปฏิบัติธรรมอีกด้วย^{๑๒}

๑.๖ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ทำให้ทราบการอยู่ปริวาสกรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท
๒. ทำให้ทราบการอยู่ปริวาสกรรมในพระพุทธศาสนาของวัดสระพังทอง ตำบลหนองย่างชั้น อำเภอรณคร จังหวัดนครพนม
๓. ทำให้ทราบการอยู่ปริวาสกรรมกับการอนุรักษ์ประเพณี ฮีตสิบสองคองสิบสี่ของวัดสระพังทอง ตำบลหนองย่างชั้น อำเภอรณคร จังหวัดนครพนม

^{๑๒} พระสุชี ชากรรมโม (ศรีมัตย์), “ศึกษาวิเคราะห์ การเปลี่ยนแปลงของประเพณีฮีตสิบสองคองสิบสี่ของวัดสระพังทอง ตำบลเมืองเก่า อำเภอมือง จังหวัดขอนแก่น”, *ปริญาพุทธศาสนมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๓๘ - ๓๙.